

Wstępne badania nad fauną biegaczowatych (*Coleoptera: Carabidae*) otuliny rezerwatu przyrody „Zwierzyniec”

Preliminary studies on carabid beetle fauna (*Coleoptera: Carabidae*) in surroundings of „Zwierzyniec” nature reserve

JACEK TWARDOWSKI¹, WERONIKA KORNALEWICZ²

¹Katedra Ochrony Roślin, Akademia Rolnicza, ul. Cybulskiego 32, 50-205 Wrocław

²Katedra Zoologii i Ekologii, Akademia Rolnicza, ul. Kozuchowska 5, 51-631 Wrocław

ABSTRACT: The paper contains preliminary results of a faunistic research carried out in 2003 on the carabid beetles fauna in surroundings of „Zwierzyniec” nature reserve near Oława, Lower Silesia, Poland. Fourteen pitfall traps were placed at four different biotops near nature reserve. Total amount of 1108 carabid beetles belonged to 52 species and four genera were caught.

KEY WORDS: *Carabidae*, faunistic, species composition, nature reserve.

Wstęp

Rezerwat przyrody „Zwierzyniec” położony jest w rozległym kompleksie leśnym w pobliżu miasta Oławy. Utworzony na terenie zalewiskowym Odry, chroni w swych granicach fitocenozy leśne o naturalnym charakterze (ANIOL-KWIATKOWSKA, WERETELNIK 1995). Powierzchnia rezerwatu to 8,96 ha. Otulinę rezerwatu stanowią różne biotopy. W głównej mierze są to nieużytki polne z przewagą roślin jednoliściennych, las grądowy (o różnej strukturze wiekowej drzewostanu) oraz nabrzeże rzeki Odry, z roślinnością zielną jedno- i wieloletnią, a także nielicznymi drzewami.

Celem rozpoczętych w 2003 roku kilkuletnich badań jest analiza faunistyczna zgrupowań biegaczowatych (*Coleoptera: Carabidae*) odławianych w otulinie rezerwatu przyrody „Zwierzyniec”.

Metodyka

Badania przeprowadzono w okresie od 25 czerwca do 21 listopada 2003 roku. Do odłowów biegaczowatych użyto 14 pułapek Barbera rozmieszczonych w czterech różnych siedliskach otuliny rezerwatu. Dwie pułapki wystawiono na łące wyczyńcowej, pięć na nabrzeżu Odry (ziołorośla okrajkowe, szuwały mózgowe), cztery w grądzie niskim oraz trzy pułapki na nieużytku polnym (z przewagą włośnicy sieniei i wyczyńca łąkowego). Pułapkę stanowiło

szklane naczynie (słoik Weck'a) o pojemności 1l, średnicy 90 mm i głębokości 150 mm. Zakopano je równo z powierzchnią gleby i wypełniono w 1/3 glikolem etylenowym (100%). Naczynia te opróżniano raz na dwa tygodnie.

Wyniki i ich podsumowanie

W dotychczasowych badaniach odłowiono łącznie 1108 sztuk biegaczowatych (Tab.). Spośród nich wyodrębniono 52 gatunki *Carabidae*. Najwięcej gatunków (38), stwierdzono w najbardziej zróżnicowanym botanicznie sie-

Tab. Skład gatunkowy najliczniej odławianych biegaczowatych.

Gatunek	Łąka wyczyńcowa	Nabrzeże Odry	Grąd niski	Nieużytek polny	Razem
<i>Pterostichus melanarius</i> ILL.	39	135	36	24	234
<i>Pterostichus niger</i> (SCHRANK)	9	147	41	11	208
<i>Pseudoophonus rufipes</i> DEG.	5	19	3	126	153
<i>Carabus coriaceus</i> L.	1	37	22	8	68
<i>Epaphius secalis</i> (PAYK.)	33	13	3		49
<i>Abax paralellus</i> (DUFT.)	2	17	16	9	44
<i>Carabus granulatus</i> L.	7	11	2	10	30
<i>Ophonus puncticollis</i> (PAYK.)		24			24
<i>Abax paralellepidus</i> PILL et MITT.		4	12	4	20
<i>Badister bipustulatus</i> (SCHRANK)	3	10		4	17
<i>Ophonus azureus</i> (L.)		17			17
<i>Pterostichus oblongopunctatus</i> (FABR.)	5	7	1	13	
<i>Nebria brevicollis</i> (FABR.)	1			12	13
<i>Poecilus cupreus</i> (L.)	5	2		5	12
<i>Carabus violaceus</i> L.	2	2		8	12
<i>Patrobus atrorufus</i> STROEM	12			12	
<i>Synuchus nivalis</i> (ILL.)	3	7	2		12
<i>Amara aulica</i> (PANZ.)	2	9			11
<i>Harpalus latus</i> (L.)	3	4	1	3	11
Pozostałe	45	71	16	16	148
Razem	160	546	161	241	1108
Razem liczba gatunków	33	38	18	22	52

dlisku tj. na nabrzeżu Odry. Najmniej natomiast w niskim lesie grądowym (18 gatunków). Można zatem przypuszczać, że liczebność gatunków występujących w różnych siedliskach otuliny rezerwatu, w dużej mierze uzależniona jest od stopnia zróżnicowania roślinnego.

Pozostałe 34 gatunków odłowiono we wszystkich stanowiskach w niewielkiej liczbie (mniej niż 10 sztuk/stanowisko). Są to: *Abax ovalis* (DUFT.), *Agonum obscurum* (HERBST), *Amara aenea* (DE GEER), *A. familiaris* (DUFT.), *A. plebeja* (GYLL.), *Asaphidion flavipes* L., *Badister sodalis* (DUFT.), *Bembidion biguttatum* (FABR.), *B. femoratum* (STURM), *B. lampros* (HERBST), *B. lunulatum* (FOURCR.), *B. quadrimaculatum* (L.), *Carabus cancellatus* ILL., *C. hortensis* L., *C. ullrichi* (GERM.), *Clivina fossor* (L.), *Cychrus caraboides* (L.), *Dyschirius globosus* (HERBST), *Harpalus fuliginosus* (DUFT.), *H. luteicornis* (DUFT.), *H. quadripunctatus* DEJ., *H. tardus* (PANZ.), *Lasiotrechus discus* (FABR.), *Leistus ferrugineus* (L.), *L. rufescens* (FABR.), *Microlestes minutulus* (GOEZE), *Panageus cruxmajor* (L.), *Platynus assimilis* (PAYK.), *Poecilus versicolor* STURM, *P. nigrata* (PAYK.), *P. anthracinus* (ILL.), *P. strenuus* (PANZ.), *P. vernalis* (PANZ.). Nieliczne *Carabidae* zaliczono do czterech rodzajów: *Agonum* spp. (1 szt.), *Pterostichus* spp. (2 szt.), *Badister* spp. (2 szt.), *Licinus* spp. (1 szt.). Ponadto, osiem osobników do tej pory nie zostało oznaczonych.

PIŚMIENNICTWO

ANIOL-KWIATKOWSKA J., WERETELNIK E. 1995: Flora i roślinność rezerwatu „Zwierzyńiec” koło Oławy. Acta Univ. Wratislav., 1667: 287-303.